

การแปลงมโนทัศน์ทางการเมืองเพื่อสร้างชาติไทย ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

KING VAJIRAVUDH'S POLITICAL CONCEPTUAL ADAPTATION FOR BUILDING THAI NATION

ชัชพันธุ์ ยิมอ่อน^{1*}
Chatchaphanu Yimaon^{1*}

Received : 10 August 2020

Revised : 18 April 2021

Accepted : 29 April 2021

บทคัดย่อ

บทความวิจัยมีจุดประสงค์เพื่อวิเคราะห์การสร้างชาติไทยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว บทความวิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงเอกสาร และกรอบแนวคิดการแปลงมโนทัศน์ทางการเมืองเป็นเครื่องมือการวิจัย ผลการศึกษาพบว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวใช้วิธีการแปลงมโนทัศน์ทางการเมืองเพื่อแก้ความเข้าใจผิดมโนทัศน์ทางการเมืองต่างประเทศ และแปลงมโนทัศน์ทางการเมืองเพื่อต่อสู้ทางการเมืองเชิงวัฒนธรรม สุดท้ายคือ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงแปลงมโนทัศน์ทางการเมืองเพื่อสร้างหลักสามประการที่แสดงถึงความเป็นชาติไทย ได้แก่ ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ความรักชาติ และความเคารพและเลื่อมใสต่อศาสนา

คำสำคัญ: การแปลงมโนทัศน์ทางการเมือง ความคิดทางการเมือง
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
จังหวัดปทุมธานี

¹Faculty of Humanities and Social Sciences Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage Pathumthani

*ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: tong_kul@hotmail.com

ABSTRACT

The research article aimed at analyzing KING Vajiravudh's building Thai Nation by documentary research and political adaptation framework to be research instrument. It was found from that KING Vajiravudh applied political conceptual adaptation in order to resolve misunderstandings the foreign political conceptions and contest in cultural politic dimension. Finally KING Vajiravudh applied political conceptual adaptation in order to establish three principles that represent the Thai nation: loyalty to the King, Patriotism and respect and devotion to Religion

Keywords: Political Conceptual Adaptation, Political Thought, King Vajiravudh

บทนำ

สมมติให้ทุกคนถือกล่องและมีชื่อหน้ากล่องของแต่ละคนว่า “ธงชาติไทย” แต่ละคนสามารถเห็นว่าสิ่งที่อยู่ในกล่องของตนเองได้เพียงคนเดียว และไม่มีใครสามารถจะขูดกล่องของแต่ละคนได้ คำถามคือ ในกล่องของทุกคนจะใส่ธงชาติไทยเหมือนกันทุกกล่องหรือไม่ คำตอบที่เป็นไปได้ของการทดลองทางความคิด (Thought Experiment) ดังกล่าว คือ ของที่อยู่ในกล่องไม่จำเป็นต้องตรงกับป้ายชื่อเพราะของที่อยู่ในกล่องของบางคนอาจเป็นธงชาติประเทศเยอรมันก็ได้ ดังนั้น หากเรานำการทดลองทางความคิดดังกล่าวมาประยุกต์ใช้กับการค้นคว้าหาความหมายคำว่า “ชาติไทย” เราก็จะไม่มีทางที่จะพบนิยามคำว่า “ชาติไทย” ตรงเหมือนกันหมดทุกคนเพราะแต่ละคนสามารถใช้ภาษาเพื่อสร้างนิยามของตนเองได้เสมอ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยพบวิธีการหนึ่งในบริบทของประเทศสยามที่นักคิดทางการเมืองได้ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือเพื่อพยายามสร้างความเข้าใจร่วมกัน นั่นคือ “การแปลงมโนทัศน์ทางการเมือง” (Political Adaptation)

ที่มาของการแปลงมโนทัศน์ทางการเมืองเพื่อสร้างชาติไทยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเริ่มต้นในช่วงเวลาที่สยามมีการติดต่อกับชาวต่างชาติ การติดต่อสื่อสารกันไม่สามารถทำให้เกิดความเข้าใจร่วมกันระหว่างคนที่พูดภาษาไทยกับคนที่พูดภาษาต่างประเทศได้ ดังนั้นวิธีการที่คนสยามกับชาวต่างชาติคิดหาวิธีการทำความเข้าใจร่วมกัน คือ “การถ่ายศัพท์” ในกรณีของชาวต่างชาติจะใช้วิธีการถอดเป็นอักษรโรมัน (Romanization) ส่วนการถ่ายศัพท์ภาษาต่างประเทศเป็นศัพท์สยามจะใช้วิธีการทับศัพท์ แปลแปลง และการบัญญัติศัพท์ (Aroonmanakun, 2004)

ในบริบทของการถ่ายศัพท์ภาษาต่างประเทศเป็นศัพท์สยาม พลเมืองได้ถ่ายศัพท์มโนทัศน์ทางการเมืองต่างประเทศ อาทิ การอ้างว่ารีพับลิคในประเทศจีนเป็นรีพับลิคตามอย่างตะวันตก (เอมิลโยเซฟ คิลลอน, 2455) หรือการแปล “Civilize” ว่า การเอาอย่างฝรั่ง (พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2516) และการแปล “Nation” ว่า อิสระภาพแห่งบุคคล (พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2516) การถ่ายศัพท์ภาษาต่างประเทศดังกล่าว พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริว่า เป็นการทำให้เกิดมโนทัศน์ที่เป็นปัญหาและสร้างความแตกสามัคคีของคนในชาติ และสูญเสียความเป็นไทย ดังนั้น พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงใช้วิธีการ

แปลงมโนทัศน์ทางการเมืองเพื่อเปลี่ยนความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนของผู้คนในชาติ และสร้างชาติด้วยหลักสามประการที่แสดงถึงความเป็นชาติไทย ได้แก่ ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ความรักชาติ และความเคารพและเลื่อมใสต่อศาสนา

วัตถุประสงค์การวิจัย

วิเคราะห์การสร้างชาติไทยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยเน้นวิธีการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) เป็นหลัก

การเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสาร

1. พระราชนิพนธ์ที่นำเสนอความคิดทางการเมืองเรื่องระบอบการเมือง ได้แก่ A Siam Miscellany ปกิณกะคดีของอัสวาทหุ พระราชบันทึกคอนสติตูชันและโซเซียลิสต์ ความกระจัดกระจายแห่งเมืองจีน อดุลกรู
2. พระราชนิพนธ์ที่นำเสนอความคิดทางการเมืองเรื่องความศิวิไลซ์ ได้แก่ ลัทธิเอาอย่างโคลนติดล้อ
3. พระราชนิพนธ์ที่นำเสนอความคิดทางการเมืองเรื่องชาติไทย ได้แก่ ความเป็นชาติโดยแท้จริง

การวิเคราะห์ข้อมูล

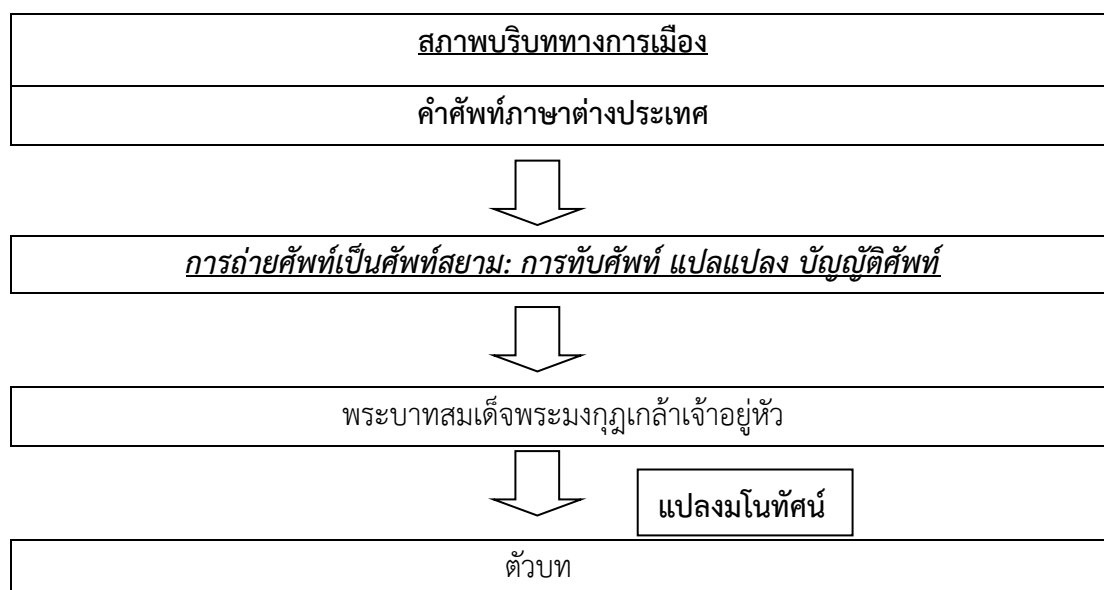
การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยชิ้นนี้เป็นการวิเคราะห์ด้วยกรอบแนวคิดที่ผู้วิจัยพัฒนาจากการศึกษาบริบทการถ่ายทอดภาษาต่างประเทศเป็นศัพท์สยาม ซึ่งประกอบไปด้วยการทับศัพท์ แปลแปลง และการบัญญัติศัพท์ ในบริบทนี้ผู้วิจัยพบวิธีการต่างๆ ที่นักคิดทางการเมืองในสยามถ่ายทอดภาษาต่างประเทศเป็นศัพท์สยามด้วยการเสนอหลักเกณฑ์การทับศัพท์ วิธีการแปลข้ามวัฒนธรรม และหลักเกณฑ์การบัญญัติศัพท์ ในบริบทดังกล่าวผู้วิจัยได้หลักในการวิเคราะห์การแปลงมโนทัศน์ทางการเมืองของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดังนี้

1. วิเคราะห์จาก “รากศัพท์” (Etymological Root) ซึ่งการถ่ายทอดเป็นภาษาสยามนั้น “รากศัพท์” มาจากภาษาบาลีสันสกฤต
2. วิเคราะห์การนิยาม “ความหมาย” ของนักคิดทางการเมืองว่า นักคิดทางการเมืองให้คำนิยามศัพท์ที่ตนเองใช้ในความหมายใด
3. วิเคราะห์การถ่ายทอดศัพท์จากภาษาต้นทางสู่ภาษาปลายทาง ซึ่งใช้วิธีการสืบค้นว่าศัพท์ที่นักคิดทางการเมืองใช้นั้นอ้างอิงจากที่ใด และนักคิดทางการเมืองมีการแปลงภาษาต้นทางให้เปลี่ยนแปลงอย่างไร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย: กรอบแนวคิดการแปลงมโนทัศน์ทางการเมือง

กรอบแนวคิดทำหน้าที่กำหนดขอบเขตให้เห็นที่มาของศัพท์ การแปลง และการนำศัพท์และมโนทัศน์ไปใช้ในการเมือง นักคิดทางการเมืองจะนำศัพท์หรือมโนทัศน์ไปใช้ในการเมืองอย่างไรขึ้นอยู่กับเป้าหมายในการเมืองของเขาว่า เขาจะใช้เพื่อรักษาหรือเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ดังนั้น กรอบแนวคิดการแปลงจะช่วยให้พบศัพท์ที่นักคิดใช้ในการอ้างอิงกระบวนการถ่ายศัพท์ ซึ่งพบได้ 3 ประเภท ได้แก่ การทับศัพท์ การแปล และการบัญญัติศัพท์ และถ้านักคิดทางการเมืองต้องการใช้ศัพท์เพื่อเปลี่ยนแปลงหรือรักษาความสัมพันธ์เชิงอำนาจ นักคิดทางการเมืองจะทำการแปลงมโนทัศน์ทางการเมืองเพื่อตอบสนองเป้าหมายของตนเองด้วยการอาศัยศัพท์ หรือมโนทัศน์ที่สอดคล้องกับเป้าหมายของตนเป็นภาษาตั้งต้นสำหรับนำไปแปลงมโนทัศน์

ตารางที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยการแปลงมโนทัศน์ทางการเมืองเพื่อสร้างชาติไทยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

กรอบแนวคิดการวิจัยการแปลงมโนทัศน์ทางการเมืองเพื่อสร้างชาติไทยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นกรอบที่นำเสนอความเชื่อมโยงตั้งแต่สภาพบริบททางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งอิทธิพลของสภาพบริบทนั้นมาจากคำศัพท์ภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับระบอบการเมือง อาทิ “Republic” “Constitution” “Socialist” รวมไปถึงศัพท์ที่ให้ความชอบธรรมกับลัทธิอาณานิคมอย่างศัพท์คำว่า “Civilize” ซึ่งได้แพร่หลายเข้ามาในสยามผ่านบริบทของการถ่ายศัพท์เป็นศัพท์สยาม ซึ่งมีวิธีการ ได้แก่ การทับศัพท์ แปลแปลง และการบัญญัติศัพท์ สภาพบริบทการถ่ายศัพท์เป็นศัพท์สยามนี้ก่อให้เกิดปัญหาทางการเมืองโดยเฉพาะการส่งผลกระทบต่อระบอบการเมือง “ราชาธิปไตย” ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ดังนั้น กรอบแนวคิดการวิจัยการแปลงมโนทัศน์ทางการเมืองเพื่อสร้างชาติไทยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงช่วยให้พบที่มาของการแปลงมโนทัศน์ทางการเมืองรวมถึงวิธีการแปลง ซึ่งช่วยให้ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์การแปลงมโนทัศน์ทางการเมืองและรวมถึงข้อจำกัดของการแปลงมโนทัศน์ทางการเมืองของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว และการตอบรับการแปลงมโนทัศน์ทางการเมืองทั้งในแง่ของการสนับสนุน คือ การรับเอาศัพท์ที่พระองค์ได้แปลงมโนทัศน์ไปทำซ้ำ (Repeat) หรือคิดศัพท์ใหม่เพื่อท้าทายหรือเปลี่ยนความสัมพันธ์เชิงอำนาจและเห็นผลกระทบที่เกิดต่อมโนทัศน์ทางการเมืองต่างประเทศที่รับเข้ามาว่า มโนทัศน์ทางการเมืองต่างประเทศได้ถูกเปลี่ยนแปลงให้มีภาพลักษณ์เป็นอย่างไรเมื่อได้เผยแพร่เข้าโลกของภาษาไทย

สรุปผลการวิจัย

บทวิเคราะห์การสร้างชาติไทยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ผู้วิจัยมีบทวิเคราะห์การสร้างชาติไทยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว คือ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวใช้วิธีการแปลงมโนทัศน์ทางการเมืองเพื่อแก้ความเข้าใจผิดมโนทัศน์ทางการเมืองต่างประเทศที่เผยแพร่เข้ามา และแปลงมโนทัศน์ทางการเมืองเพื่อรักษาหรือปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่เป็นการต่อสู้ในมิติทางวัฒนธรรมการสร้างความรู้การบัญญัติศัพท์ หรือ “การเมืองเชิงวัฒนธรรม” สุดท้ายคือ การแปลงมโนทัศน์ทางการเมืองเพื่อสร้างหลักสามประการที่แสดงถึงความเป็นชาติไทย ได้แก่ ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ความรักชาติและความเคารพและเลื่อมใสต่อศาสนา ผู้วิจัยมีลำดับการนำเสนอต่อไปนี้

ก. การแปลงมโนทัศน์การเมืองต่างประเทศของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ที่มาของการแปลงมโนทัศน์ทางการเมืองต่างประเทศของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวมาจากการแพร่หลายของมโนทัศน์ทางการเมืองต่างประเทศเข้ามาในสยาม ซึ่งเริ่มมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 และมโนทัศน์ทางการเมืองต่างประเทศได้รับความนิยมอย่างมากคือ มโนทัศน์ทางการเมืองที่ให้อำนาจประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครอง ยิ่งไปกว่านั้นในสมัยรัชกาลที่ 6 เกิดการเปลี่ยนแปลงระบอบการเมืองในประเทศจีนก็ยิ่งทำให้มโนทัศน์ทางการเมือง “Republic” “Socialist” ได้รับความนิยมจนพลเมืองในประเทศสยามเกิดความต้องการเปลี่ยนแปลงระบอบการเมืองในประเทศสยามบ้าง อย่างไรก็ตาม พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพบว่า มโนทัศน์ทางการเมืองที่เผยแพร่เข้ามานั้นมีการถ่ายทอดภาษาต่างประเทศเป็นศัพท์สยาม ซึ่งก่อให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน อาทิ การอ้างว่ารีพับลิคในประเทศจีนเป็นรีพับลิคตามอย่างตะวันตก การอ้างว่า ควรมีการเปลี่ยนแปลงระบอบการเมืองราชาธิปไตยให้เป็น “โซเชี่ยลิสต์” การแปล “Civilize” ว่า การเอาอย่างฝรั่ง และการแปล “Nation” ว่า อิศราภาพแห่งบุคคล ดังนั้นพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงต้องแก้ไขความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนดังกล่าว ดังต่อไปนี้

การแปลงมโนทัศน์ทางการเมือง “Republic”

เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงระบอบการเมืองจากราชาธิปไตยเป็นสาธารณรัฐในประเทศจีน พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงแปลงมโนทัศน์ทางการเมือง “รีพับลิคจีน” ว่าเป็น “ราชวงศ์กระษัตริย์ใหม่” เนื่องจากพระองค์ทรงพบว่า การเปลี่ยนแปลงระบอบการเมืองในประเทศ

จีนมิใช่การเปลี่ยนไปสู่ระบอบบริบูรณ์อย่างแท้จริง กล่าวคือ อำนาจยังอยู่ในคนเพียงคนเดียว นั่นคือ หยวนซือไซ่ ดังนั้น การแปลงมโนทัศน์ทางการเมืองของพระองค์จึงเป็นการแปลงมโนทัศน์ทางการเมืองเพื่อเป็นศัพท์สำหรับเรียกชื่อสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ของการเมืองในประเทศนั้น ๆ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า อำนาจยังอยู่ในคนเพียงคนเดียว นั่นคือ หยวนซือไซ่ ดังนั้น การแปลงมโนทัศน์ทางการเมืองของพระองค์จึงเป็นการแปลงมโนทัศน์ทางการเมืองเพื่อเป็นศัพท์สำหรับเรียกชื่อสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ของการเมืองในประเทศนั้น ๆ (อัสวพาหุ, 2455)

การแปลงมโนทัศน์ทางการเมือง “Socialist”

มโนทัศน์การเมือง “โซเซียลิสต์” คือ ลัทธิสังคมนิยมที่กำลังเป็นที่นิยมในประเทศตะวันตก และมีการเผยแพร่เข้ามาในประเทศจีน ตูรกี อิหร่าน และสร้างความคิดให้ผู้คนในสยามเกิดความภูมิใจว่าตนเองมีภูมิจากยุโรปจนคิดก่อการกำเริบขึ้นในสยาม ในลำดับต่อมาพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงแปลงมโนทัศน์ทางการเมืองโซเซียลิสต์เป็น “ศาสนาพระศรีอารีย” ซึ่งนัยทางการเมืองของการใช้คำว่า “ศาสนาพระศรีอารีย” เพื่อสร้างภาพลักษณ์ใหม่ให้มโนทัศน์โซเซียลิสต์เป็นความคิดทางการเมืองที่ดี แต่ไม่สามารถทำได้ หรือเกิดขึ้นจริงได้ในโลก (พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2516) ดังจะเห็นได้จากพระองค์ได้เรียบเรียงผลดีที่จะเกิดขึ้นหากมีการจัดการปกครองโซเซียลิสต์ ได้แก่

ประการแรก การให้เลิกระบราฆ่าฟัน ซึ่งมีบางพวกยกวิธีการอนุญาโตตุลาการ (อาร์บิเตรชัน) พระองค์ได้ยกเรื่องข้อพิพาทเรื่องกรรมกรอังกฤษหยุดงาน รัฐบาลอังกฤษแนะนำให้วินิจฉัยโดยอนุญาโตตุลาการ พวกหัวหน้าคนงานไม่ยอม พระองค์จึงกล่าวว่า ขนาดคนชาติเดียวกันยังใช้วิธีการนี้ไม่สำเร็จ จะหวังให้สำเร็จกับต่างประเทศเห็นจะไม่มีทางเป็นไปได้ ประการที่สอง ให้ทุกคนได้รับความเสมอหน้ากันหมด พระองค์เห็นว่าเป็นพระศรีอารียเนื่องจากคนทุกคนไม่ได้มีความรู้ปัญญาเสมอกัน พระองค์ยกตัวอย่างเรื่องขุนยัดเซ็นที่ได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดี แต่ตัวขุนยัดเซ็นเป็นคนที่ไม่ฉลาดพอที่จะรู้ว่า ตนไม่มีความสามารถ เขาจึงยอมมอบตำแหน่งประธานาธิบดีให้ยวนซือไซ่ ประการที่สามคือ ราษฎรทุกคนได้รับความสุขเสมอกัน ไม่ควรให้มีคนรวยจน ให้เฉลี่ยทรัพย์สินให้พลเมืองทุกคนเท่าๆ กัน แต่พระองค์เห็นว่า ความคิดเรื่องนี้เป็นเรื่องที่จะต้องรอโลกพระศรีอารียเนื่องจากการเฉลี่ยทรัพย์สินนั้น ถ้ากระทำครั้งเดียว คนที่เกิดมาภายหลังจะอย่างไร คนที่เกิดมาภายหลังจะมีแต่เสียเปรียบ ประการที่สี่ รวมทรัพย์สินทั้งปวงไว้เป็นของกลาง ไม่ว่าจะเป็นที่ดิน บ่อถ่าน โรงงานไฟฟ้า บ่อถ่าน บ่อแร่ โรงงานไฟฟ้า และให้รัฐบาลเป็นผู้ว่าจ้าง แต่การกระทำเช่นนี้ย่อมก่อให้เกิดปัญหาที่ตามมา อาทิ ราษฎรย่อมเห็นว่าการงานของตนยากและหนักกว่าคนอื่น จึงติราคาร่างงานของตนไว้สูงกว่าคนอื่น อีกทั้งพลเมืองมิใช่เป็นคนที่ทำงานได้ทุกคน เช่น ทารก คนชรา ประการที่ห้า ฆ่าศาสนาทั้งปวง สุดท้ายยัดเซ็นที่หก คือ ให้รัฐบาลทำหน้าที่เป็นผู้เลี้ยงเด็กเพื่อแก้ไขเรื่องเด็กตายมากกว่าที่ควรจะตาย เด็กร่างกายไม่แข็งแรง มีโรคประจำตัวและเป็นคนจรจัด โซเซียลิสต์แก้ไขปัญหานี้ด้วยการรวบรวมชายหญิงที่มีร่างกายบริบูรณ์ให้อยู่ด้วยกัน เมื่อเกิดบุตร รัฐบาลจะเป็นธุระเลี้ยงดู แต่ปัญหาที่ตามมาจนทำให้ความคิดนี้เป็นไปไม่ได้ เช่น ผู้หญิงไม่ยอมมีลูก แต่ต้องถูกบังคับ ผู้หญิงต้องเป็น

ผู้สังวาสสำส่อน ซึ่งแพทย์เตือนว่าอาจมีโทษหลายประการที่ตามมา (พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2558)

การแปลงมโนทัศน์ทางการเมือง “Civilize”

มโนทัศน์ทางการเมือง “Civilize” เป็นศัพท์ประเภทการเมืองกับการพัฒนา ในสมัยรัชกาลที่ 6 พลเมืองสยามแปลว่า “การเอาอย่างชาติตะวันตก” ซึ่งผลของการเข้าใจดังกล่าวนี้เปิดโอกาสให้พลเมืองสยามรับเอาระบอบการเมืองตะวันตกเข้ามาเปลี่ยนความสัมพันธ์เชิงอำนาจในสยาม และทำให้สยามมีสถานะเป็น “ทาสที่ปลดปล่อยไม่ไป” พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงแปลงมโนทัศน์ “Civilize” เป็น “ความเป็นไทยและไม่ต้องพึ่งใคร” เพื่อปรับความคิดให้พลเมืองเลิกเชิดชูตะวันตก และหันมาส่งเสริมอัตลักษณ์ของประเทศสยามนั่นคือ “ความเป็นชาติไทย”

การแปลงมโนทัศน์ทางการเมือง “Nation”

พระราชนิพนธ์เรื่อง “ความเป็นชาติโดยแท้” ผู้วิจัยพบประเด็นปัญหาที่สำคัญที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพบและนำเสนอในพระราชนิพนธ์เรื่องนี้มี 2 ประการ ได้แก่ 1) ความหมายของ “ชาติ” ที่แปลว่า “เกิด” ตามภาษาเก่าไม่เพียงพอที่จะใช้ให้สอดคล้องกับสภาพบริบทในยุคสมัยดังที่พระองค์ได้ทรงชี้แจงว่า “ชาติคืออะไร? แปลตามตรงก็ว่ากำเนิดของสัตว์หรือของคน...แต่ในขั้นนี้เราเข้าใจเพียงนี้พอหรือ? ก็ไม่พอเสียแล้ว...” (พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2458) และที่สำคัญคือ มีการถกเถียงเรื่องความหมายของชาติ และมีผู้แปลความไปต่าง ๆ นานา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแปลศัพท์คำว่า “ชาติ” หมายถึง “...อิสรภาพแห่งบุคคล ว่าประพฤติอะไร ๆ ได้ตามใจทั้งสิ้น...” ดังนั้น พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงแปลงมโนทัศน์ทางการเมือง “ชาติ” ให้เกิดความสามัคคีว่า การพูดภาษาไทยและความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ (พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2516)

ข. การแปลงมโนทัศน์ทางการเมืองเพื่อสร้าง “ความเป็นไทย” ให้กับชาติ

จากการแปลงมโนทัศน์ทางการเมืองข้างต้น ผู้วิจัยพบ “เจตนา” ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ได้ทรงแปลงมโนทัศน์ทางการเมืองต่างประเทศ ดังต่อไปนี้

หนึ่ง “แปลง” มโนทัศน์ทางการเมืองเพื่อเปลี่ยนความเข้าใจของประชาชนให้เห็นความบิดเบือนของมโนทัศน์ทางการเมืองที่ประชาชนเรียกร้องและต้องการเปลี่ยนระบอบการปกครอง อาทิ การแปลงมโนทัศน์ “รีพับลิค” ที่เชื่อกันในประเทศจีนว่าได้เปลี่ยนระบอบเป็นรีพับลิคตามอย่างประเทศตะวันตกเป็น “ราชวงศ์กระษัตริย์ใหม่”

สอง “แปลง” มโนทัศน์ทางการเมืองเพื่อเล่น “การเมืองวัฒนธรรม” อาทิ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวแปลงมโนทัศน์ทางการเมือง “โซเชี่ยลิสต์” เป็น “ศาสนาพระศรีอารีย์” เพื่อแสดงให้เห็นว่า สังคมแบบโซเชี่ยลิสต์ก็ไม่ต่างไปจากยุคพระศรีอารีย์ ซึ่งทุกอย่างดีมาก แต่ก็เพียงอุดมคติที่ไม่มีทางเป็นไปได้ในโลกของความเป็นจริง

สาม เมื่อมโนทัศน์ทางการเมืองต่างประเทศได้แพร่หลายเข้ามาพร้อมกับความเจริญของประเทศในตะวันตก ซึ่งมีผลต่อมุมมองของพลเมืองสยามให้ดูแคลนมโนทัศน์ทางการเมืองที่มีอยู่ในสยามโดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีการปกครองราชาธิปไตย ดังนั้นพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า

เจ้าอยู่หัวจำเป็นต้องปรับปรุงวิธีการปกครองราชาธิปไตยให้เกิด “ความศิวิไลซ์” ด้วยการพัฒนาความคิดทางการเมืองที่จะเป็นเสาหลักของการสร้างชาติ และมี “ความเป็นไทย” นั่นคือ การพัฒนา “นิติธรรม” ของประเทศ 3 ประการ ได้แก่ ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ความรักชาติบ้านเมือง และความเคารพและเลื่อมใสในศาสนา ทั้งนี้พระองค์ได้ตีความให้นิติธรรมทั้ง 3 ประการ ให้เป็นนิติธรรมที่เหมาะสมและทันสมัย ดังนี้

ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ตีความให้ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์เป็นนิติธรรมที่ได้รับความชอบธรรมเพราะพระมหากษัตริย์มีที่มาจากประชาชนที่ได้มอบให้บุคคลผู้หนึ่งเป็นผู้วางแผนการ และคนอื่น ๆ ต้องยอมรับทำตามความคิดของคนผู้นั้นเพื่อดำเนินการเพื่อปกป้องและต่อสู้เพื่อคณะของตน ซึ่งสอดคล้องกับกระแสโนทัศน์ทางการเมืองที่ให้อำนาจประชาชนเป็นใหญ่ (พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2454)

ความรักชาติ สภาพบริบททางการเมืองในสมัยรัชกาลที่ 6 กระแสความคิดทางการเมืองที่มีอิทธิพลอย่างมากที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบอบการเมือง คือ กระแสความคิดทางการเมืองชาตินิยม ซึ่งเป็นกระแสความคิดทางการเมืองที่เกิดขึ้นในประเทศจีน และเป็นความคิดทางการเมืองสำคัญของ ดร.ซุนยัตเซนที่ได้บัญญัติเรียกว่า “ลัทธิไตรราษฎร์” ซึ่งประกอบไปด้วย “มินจี้ก” (民族) คือว่า ประเทศจีนต้องเป็นของชาติจีน ชาติอื่นจะมาเป็นเจ้าของแผ่นดินจีนไม่ได้ เพราะกระษัตริย์วงศ์แมนจูเป็นคนชาติอื่น จึงไม่ควรให้เป็นเจ้าของแผ่นดินจีน “มินชว่น” (民權) คือ ว่าประเทศบ้านเมืองเป็นของราษฎร การปกครองประเทศบ้านเมืองต้องตกอยู่ในอำนาจราษฎร “มินเซง” (民生) คือว่า การเลี้ยงชีพของพลเมืองต้องเป็นไปโดยปราศจากความบีบคั้นเบียดเบียน (จ, ส, ว, ศ, 2456) ดังนั้น พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงนำความคิดทางการเมืองตะวันตก “Patriotism” มาปลูกความรักชาติในกิจการเสือป่าและลูกเสือ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2454) (พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2558)

ความเคารพและเลื่อมใสในศาสนา พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ตีความ “ศาสนา” ที่เป็นคุณธรรมประจำบุคคลเสียใหม่ให้เป็นคุณธรรมประจำชาติไทย พระองค์ทรงอธิบายว่าการรวมอยู่กันเป็นหมู่คณะโดยความปรองดองเรียบร้อยจำต้องงดเว้นการประพฤติดิ่งซึ่งทำให้เป็นที่ขัดเคืองใจกัน หรือทำให้เกิดความเดือดร้อน คุณธรรมทางศาสนาจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชาติ นอกจากนี้พระองค์ยังได้อ้างอิงพงศาวดารที่ทั้งนักบรมสมัยอยุธยา และนักบริบทในยุโรปต่างใช้ศาสนาเป็นเครื่องทำให้คนมีจิตใจกล้าหาญปกป้องชาติบ้านเมือง รวมไปถึงการกล่าวแก้ข้อกล่าวหาบรรดามีต่อศาสนาที่มีคนเห็นว่า ศีลข้อ 1 เป็นเครื่องกีดขวางทางการรักษาชาติเพราะการเป็นนักบวชจำต้องละเมิดศีลข้อ 1 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ตีความใหม่เพื่อกล่าวแก้ข้อกล่าวหาดังกล่าวโดยอ้างอิงพุทธพจน์ของพระพุทธเจ้าว่า “...สมเด็จพระบรมศาสดาของเราทั้งหลายมิได้ทรงติเตียนถาดรอนนักบวชเลย ถ้าแม้ว่าได้ทรงมุ่งหมายจะตัดรอนการบวชแล้ว เมื่อพระเจ้าพิมพิสารไปกราบทูลขอให้ยกเว้นราชภักฐบุรุษ คือ นักบวช จากการบรรพชาอุปสมบท เหตุใดพระองค์จึงได้ทรงยอมอนุญาตตามเล่า...” พระองค์ได้ตีความพุทธพจน์นี้ว่า ศาสนาจะเจริญรุ่งเรืองได้โดยอาศัยความมั่นคงแห่งบ้านเมือง ดังนั้น นักบวชจึงมีความจำเป็นต้องมีไว้เพื่อสร้างความมั่นคงแก่บ้านเมือง (พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2454)

อภิปรายผลการวิจัย

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวใช้วิธีการแปลงมโนทัศน์ทางการเมืองเพื่อแก้ความเข้าใจผิดมโนทัศน์ทางการเมืองต่างประเทศที่เผยแพร่เข้ามา ซึ่งขัดแย้งกับเกษียร เตชะพีระ ที่เสนอว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวใช้ความหมายประชาธิปไตยเป็นรีปบลิก (เกษียร เตชะพีระ, 2550) ผู้วิจัยพบว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงแยกความแตกต่างระหว่าง “ประชาธิปไตย” กับ “รีปบลิก” อย่างชัดเจน และมีการค้นคว้าให้เห็นถึงรากศัพท์ของคำ (อศวพาหุ, 2455)

พระองค์ทรงแปลงมโนทัศน์ทางการเมืองเพื่อรักษาหรือปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ที่เป็นการต่อสู้ในมิติทางวัฒนธรรมการสร้างความรู้ การบัญญัติศัพท์ หรือ “การเมืองเชิงวัฒนธรรม” ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเมืองเชิงวัฒนธรรมในวิทยานิพนธ์ของเกษียร เตชะพีระเรื่อง *Commodify Marxism: The Formation of Modern Thai Radical Culture 1927 - 1958* ทำให้เขาได้ข้อสรุปในทางทฤษฎีว่า 1) วาทกรรมลัทธิมาร์กซกับ “ภาษาวัฒนธรรมไทย” มีปฏิสัมพันธ์กันในแบบที่ต่างฝ่ายต่างถูกเปลี่ยนแปลงมโนทัศน์ตนเองให้บิดเบือนไป 2) ลัทธิมาร์กซเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมในสังคมทุนนิยมที่แพร่หลายเป็นไปตามกฎอุปสงค์อุปทาน มโนทัศน์ทางการเมืองตะวันตก อาทิ มโนทัศน์ประชาธิปไตยก็ต้องเป็นไปตามทฤษฎีนี้ คือ เมื่อมโนทัศน์ทางการเมืองถูกเผยแพร่เข้ามา มโนทัศน์ทางการเมืองประชาธิปไตยก็ถูกมีปฏิสัมพันธ์กันในแบบที่ต่างฝ่ายต่างถูกเปลี่ยนแปลงมโนทัศน์ตนเองให้บิดเบือนไป เช่น ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (Tejapira, Kasian, 1992) 3) พระองค์แปลงมโนทัศน์ทางการเมืองเพื่อสร้างหลักสามประการที่แสดงถึงความเป็นชาติไทย ได้แก่ ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ความรักชาติ และความเคารพและเลื่อมใสต่อศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับการสร้างอุดมการณ์ชาตินิยมทางการเมือง ซึ่งมูราชิม่าได้เสนอว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้สร้างให้ประเทศไทยให้มีความเป็นไทยภายใต้อุดมการณ์ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (Murashima, 1988)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า การจะนำมโนทัศน์ต่างประเทศมาใช้ในประเทศไทย ให้ได้ผลในทางปฏิบัติ ผู้ใช้ไม่สามารถนำมาใช้เป็นเป้าหมายที่จะบรรลุให้ประสบผลสำเร็จได้เนื่องจากข้อจำกัดของบุคคลที่ใช้ภาษาส่วนตัว ซึ่งทำให้มีความเข้าใจหรือนิยามความหมายแตกต่างกัน การทำให้เกิดความเข้าใจร่วมกันนั้น ผู้วิจัยเสนอว่า ควรมีการแปลงมโนทัศน์ทางการเมืองให้สอดคล้องวัฒนธรรมที่สั่งสมมาในสังคมนั้น มิฉะนั้นบุคคลอื่น ๆ จะไม่มีความรู้สึกร่วม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากข้อเสนอแนะในการวิจัยที่ควรมีการแปลงมโนทัศน์ทางการเมืองให้สอดคล้องวัฒนธรรมที่สั่งสมมาในสังคมนั้น มิฉะนั้นบุคคลอื่น ๆ จะไม่มีความรู้สึกร่วมเป็นพวกเดียวกัน ผู้วิจัยเห็นควรให้มีการวิจัยในเรื่องการพัฒนาประชาธิปไตยว่ามีการแปลงมโนทัศน์ทางการเมืองให้สอดคล้องกับความเป็นไทยหรือไม่เนื่องจากผู้วิจัยเห็นการประเมินการพัฒนาประชาธิปไตยด้วยการเรียกประชาธิปไตยในประเทศไทยว่า “ประชาธิปไตยครึ่งใบ” “ประชาธิปไตยเสียใบ” “ประชาธิปไตย

สลึงเดียว” ซึ่งการบัญญัติศัพท์ดังกล่าวมีนัยที่อยากพัฒนาประชาธิปไตยไทยให้เหมือนประชาธิปไตยตะวันตก ทำให้การวิจัยครั้งต่อไปจึงควรทำเรื่องการพัฒนาประชาธิปไตยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 ว่ามีการพัฒนาประชาธิปไตยให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมทางการเมืองของประเทศไทยอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- เกษียร เตชะพีระ. (2550). การเมืองวัฒนธรรมว่าด้วยประชาธิปไตย: บทนำเปรียบเทียบเชิงทฤษฎี. **สถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)**. 9 (17):18-28.
- จ, ส, ว, ศ. (2456). **อาการของประเทศจีนเวลานี้**. พระนคร: จีนโนสยามวารศัพท์.
- พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. (2454). **ปลุกใจเสือป่า**. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. (2458). พระบรมราโชวาทพระราชทานแก่นักเรียนผู้กำกับลูกเสือ ณ ที่พักคณะเสือป่าพระราชวังดุสิต วันที่ 13 พฤศจิกายน ใน **พระพระบรมราโชวาทเสือป่า**. พระนคร: ม.ป.พ.
- พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. (2516). **ความเป็นชาติโดยแท้ ใน ลัทธิเออาอย่าง**. กรุงเทพฯ: ธรรมบรรณาการ.
- พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. (2516). **ลัทธิเออาอย่าง**. กรุงเทพฯ: ธรรมบรรณาการ.
- พระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร. (2516). **อุตตรกรู**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ดีธรรสาร.
- แปลจาก Asvabahu. **Uttalakuru: an Asiatic wonderland**. Bangkok: Siam observer Press, 1913.
- พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. (2482). **ปภินณกคดี**. พระนคร: ไทยเชชม.
- พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. (2558). **พระราชบันทึกของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เรื่อง "คอนสติตูชั่น" และเรื่อง "โศเซียลลิสม์"**. กรุงเทพฯ: คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัครพาหุ. (2455). **ปภินณกคดี**. แปลจากภาษาอังกฤษ ซึ่งออกในหนังสือพิมพ์สยามออบเซอร์เวอร์. ม.ป.ท.: หนังสือพิมพ์ไทย. แปลจาก Asavabahu. (1912). **A Siam Micellany**. Siam Obsever: Bangkok.
- อัครพาหุ (นามแฝง). (2455). **ความกระจัดกระจายแห่งเมืองจีน**. พระนคร: โรงพิมพ์หนังสือพิมพ์ไทย. แปลจาก Dillon. J. (1912). **The Dismemberment of China**. 20th (twentieth) century. (428): 1-215.
- Aroonmanakun, W. (2004). A Unified Model of Thai Romanization and Word Segmentation. **the 18th Pacific Asia Conference on Language, Information and Computation**. Waseda University, Tokyo, Japan: Logico-Linguistic Society of Japan.
- Murashima, Eiji. (1988). **The Origin of Modern Official State Ideology in Thailand**. Journal of Southeast Asian Studies, 19 (1): 80–96.,
- Tejapira, Kasian. (1992). **Commodifying Marxism the Formation of Modern Thai Radical Culture 1927 - 1958**. New York: Cornell University, 1992.